

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : 31 Ocak 2023

Sayı : 3898

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasada, kuvvetler ayrımının “Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği” ilkesine aykırı olarak, uygulamada yürütmenin hem yasamanın hem de yargının üzerinde “üstün bir güç” haline geldiği gözlenmektedir. Hem yasama hem de yargı organları açıkça yürütmenin vesayeti altında bulunmaktadır. Anayasadaki kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme organının TBMM üzerindeki vesayetinin boyutu, etki ve sonuçları ile TBMM’yi bu vesayetten kurtaracak yol ve yöntemlerin araştırılması, bu vesayeti kaldırmak için yasalarda ve TBMM İçtüzüğünde yapılması gereken düzenlemeleri belirlemek amacıyla Anayasa’nın 98 ve İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri kapsamında bir Meclis araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

Engin ALTAY
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Özgür ÖZEL
Manisa Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Engin ÖZKOÇ
Sakarya Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Anayasamızın başlangıç kısmında, kuvvetler ayrımının, "Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medenî bir iş bölümü ve iş birliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu" ifade edilmektedir.

Anayasaya göre, yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir ve bu yetki devredilemez. Yürütme yetkisi ve görevinin, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılıp yerine getirilmesi gerekmektedir. Yargı yetkisinin ise Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılması öngörülmüştür. Bu kuvvetlerin, görev ve yetkileri Anayasa'nın ilgili maddelerinde açıkça belirtilmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri "kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; bütçe ve kesinhesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaları onaylanmasını uygun bulmak, genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek" olarak sıralanmaktadır. Yine Anayasamız, bütçe ve kesinhesap dışındaki yasa tekliflerini verme yetkisini sadece milletvekillerine tanımaktadır.

Kuvvetler ayrımının "Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği" ilkesine aykırı olarak, uygulamada yürütmenin hem yasamanın hem de yargının üzerinde "üstün bir güç" haline geldiği gözlenmektedir. Hem yasama hem de yargı organları açıkça yürütmenin vesayeti altında bulunmaktadır.

Yasa teklif etme yetkisinin sadece milletvekillerinde olduğuna ilişkin anayasa hükmünün aksine, TBMM'nin öncelikle görüşüp kabul ettiği yasa tekliflerinin tamamının yürütme organı tarafından hazırlandığı, Anayasal zorunluluk nedeniyle milletvekillerine imzalatılarak TBMM'ye sunulduğu açık bir gerçektir. Bir çok yasa teklifi TBMM'ye sunulmadan önce, Cumhurbaşkanı ve bakanlar tarafından kamuoyuna açıklanmakta, yürütmeden gelen teklifler de milletvekillerinin hür iradelerine göre değil, TBMM'nin kararı beklenmeden yürütme tarafından yapılan bu açıklamalara uygun olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla da TBMM milletin ihtiyaç ve arzularına göre değil, yürütmenin emirlerine göre karar vermektedir. Hatta kur korumalı mevduat örneğinde olduğu gibi yürütme tarafından herhangi bir yasal dayanağı olmadan uygulanmaya başlanan kimi işlemler haftalar sonra yasal dayanağı kavuşturulmaktadır.

Yürütme organı, milletvekillerinin kanun teklif etme yetkisine fiilen el koymuş durumdadır. Bunun en nesnel örneğini, toplumsal bir gereksinim haline gelen, TBMM'deki tüm grupların ve milletvekillerinin desteği ve katkısıyla hazırlanabilecek bir çok yasa teklifinin (örneğin emeklilikle yaşa takılanlar sorunu v.b) yürütme organı tarafından hazırlanarak TBMM'ye gönderilmesi sürecinde yaşanmaktadır. Oysa bu tür yasa tekliflerinin, TBMM'de yürütme de dahil ilgili tüm tarafların katılımıyla konuyla ilgili ihtisas komisyonlarının öncülüğünde yapılacak çalışmalar sonucunda hazırlanarak TBMM'ye sunulması TBMM'nin yürütmenin vesayetinden kurtulması açısından elzemdir.

TBMM, yetkisini mevcut kanunlara uygun olarak kullanılıp yerine getirmesi gereken yürütme organının Anayasal ve yasal dayanağı olmayan iş ve işlemlerine alt yapı sağlayacak kanunlar çıkaran bir organ haline getirilmiştir. TBMM, ülkenin üstün çıkarları ve halkın ihtiyacı olan düzenlemeleri yapak yerine, yürütmenin denetimsiz ve hesap vermeden iş ve işlem yapabilmesi için ihtiyaç duyduğu yasaları çıkaran bir organ haline getirilmiştir.

Üzerindeki bu vesayet yüzünden, TBMM'nin bütçe hakkını bile Cumhurbaşkanına devrettiği yasa örneğinde olduğu gibi birçok yetkisini yürütmeye devretmektedir. TBMM, sadece yürütme organı istiyor diye Anayasaya açıkça aykırı birçok yasayı kabul etmektedir. Limanların işletme hakkının ihalesiz olarak devredilmesine ilişkin düzenlemede olduğu gibi yürütme organı, birçok alanda TBMM'yi, Anayasayı ve Anayasa Mahkemesi kararlarını çiğnemeye zorlamaktadır.

Cumhurbaşkanının, yetkisini kötüye kullanarak, TBMM'nin kanunla düzenlemesi gereken alanlarda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve Cumhurbaşkanlığı Kararlarıyla düzenleme yapmasına sessizce boyun eğmektedir. Cumhurbaşkanının Anayasaya aykırı olarak çıkardığı Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin birçok maddesi, ya zaten yasalarda aynı düzenleme bulunduğu için, ya Cumhurbaşkanının TBMM'nin yetki alanında bulunan bir konuda düzenleme yaptığı için ya da yaptığı düzenleme Anayasaya aykırı olduğu için iptal edilmektedir. Ancak uzun süren Anayasa Mahkemesi süreci yüzünden, Anayasaya aykırı birçok madde yıllarca uygulanmaktadır. Dolayısıyla Cumhurbaşkanı fiilen TBMM'nin yetkisini kullanmaktadır.

TBMM'de Cumhurbaşkanının aldığı kararlarla TBMM'nin yetki alanlarına girip girmediğini inceleyip araştırarak herhangi mekanizma bulunmamaktadır.

Denetime ilişkin olan gensoru gibi yetkileri budanmış olan TBMM, Anayasa'daki bilgi edinme ve denetime ilişkin yetkilerini de yürütmenin giderek artan vesayeti yüzünden tam olarak kullanamamaktadır.

Anayasadaki kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme organının TBMM üzerindeki vesayetinin boyutu, etki ve sonuçları ile TBMM'yi bu vesayetten kurtaracak yol ve yöntemlerin araştırılması, bu vesayeti kaldırmak için yasalarda ve TBMM İçtüzüğünde yapılması gereken düzenlemeleri belirlemek amacıyla Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri kapsamında bir Meclis araştırması açılması konusunda gereğini arz ederiz.

